

نشانه‌گذاری؛ رهاورد ترجمه

بدیهی است که تصحیح متون کلاسیک محدود و موقوف به نشانه‌گذاری نمی‌شود و مصححان این متون چه بسا رنج بسیاری را متحمل می‌شوند و با انتخاب یک نسخه اصل و چندین نسخه بدل و مقابله آن متون و نیز با مقدمه مبسوطی که درباره روزگار پدیدآورنده (شاعر یا نویسنده) و شیوه نگارش و معاصران او می‌نویسند، بسیاری از ابهامات را رفع می‌کنند؛ اما مشهودترین و چه بسا شاخص‌ترین نقش این مصححان به‌کارگیری همین نشانه‌هاست و همین‌جا فرصتی است که کوشش بزرگ‌مردانی مانند دکتر محمدامین ریاحی، دکتر منوچهر ستوده و همت والای عزیزانی مانند دکتر شفیعی‌کدکنی، استاد دکتر دبیرسیاقی و ده‌ها تلاشگر دیگر این عرصه را دست‌میزاد بگویم. نکته تأمل‌برانگیز در اینجا است که گرچه پیشنهادهایی برای معادل‌سازی این نشانه‌ها به عمل آمده و شادروان آریان‌پور معادل‌هایی را پیشنهاد کرده‌اند؛ ازجمله برای پراتز، «دو کمان» و برای ویترگول فرانسوی و کامای انگلیسی، «درنگ‌نما» را پیشنهاد کرده‌اند؛ اما به‌واقع در جامعه ادبی و مطبوعاتی، همان اسامی اروپایی‌شان به کار می‌رود.

به‌کارگیری نشانه‌ها در نگارش فارسی، زمینه‌ساز پاره‌ای اصلاحات دیگر در این خط دشوار عاریتی نیز شد و اگر چه فارسی‌زبانان هنوز با این خط دشواری‌های بسیار دارند و چه بسا بی‌علاقگی حتی جامعه تحصیل‌کرده به خواندن و مطالعه، بخشی به خاطر دشواری‌های این خط باشد؛ اما مصححان و نسل‌های جوان‌تر با توسل به شیوه‌های وصل و فصل حروف و بازتاب‌دادن صوت در نگارش کلمات، زمینه را برای آسان‌ترکردن خط فارسی هموار کرده‌اند. هرچند همچنان مشکل اصلی یعنی وجود چند حرف که صوتی واحد را نمایش می‌دهد؛ مثل «س»، «ه»، «ث»، «ز»، «ذ»، «ج»، «ط» یا «ت» و «و» و «ی» یا «ه» و «اوو» و به همین دلیل است که فرهنگ‌نویسان ازجمله شادروان دکتر محمد معین در فرهنگ ارجمند خویش ناگزیر از آوانویسی transliteration شده است تا تلفظ کلمات، درست بیان شود. برای مثال در مقابل واژه سبحانیه، سَوَای آن را به صورت الفبای لاتین (e) shobhān-iyi-m ثبت کرده یا مؤلف برهان قاطع ناگزیر از به‌کارگیری واژه آشناتر و به قول مؤلف واژه شهر شده تا کلمه آسان‌تر خوانده شود؛ ازجمله واژه «سارو» به معنای «ساروج»؛ را بر وزن «پارو» ذکر کرده است و شادروان علی‌اکبرخان دهخدا در نثره کوشش عظیم و ماندگار خویش یعنی «لغت‌نامه» برای بیان تلفظ کلمات، ناگزیر از به‌کارگیری فتح اول و سکون ثانی و ضم ثالث و… شده است. تا پیش از این اصلاحات، بسیاری از کلمات فقط از طریق قیاسی یا با نظر داشت به معنایی که از جمله مستفاد می‌شد، خوانده می‌شد. برای مثال به همین بیست دقت کنید که در گذشته چگونه نوشته می‌شد و امروز به چه شیوه‌ای دشواری آن رفع شد:

من نیم چون دیگران یازپچه بازیگران اول به دام دارم تو را وانکه گرفتار شوم و امروزه همین واژه «نیم» با توجه به صوت و معنای کلمه به صورت «نی‌ام» ثبت می‌شود. توسل نسلی از امروزیان در نگارش پیام‌های‌شان به صورت به‌اصطلاح فینیکلیش از یک واقعیت خبر می‌دهد که خط فارسی با وجود همه نشانه‌گذاری‌ها و همه اصلاحات اعمال‌شده، قادر نیست شوق خواندن را بآنگیزد و شاید روزی ناگزیر شویم چون ترکان ترکیه خطی تازه، متناسب با ظرفیت‌های اندیشگی و ذهنی ایرانیان وضع کنیم.

محرم و سنت پیامبر خاتم

اگر واژه «اتمام» مدنظر قرار گیرد، آشکار می‌شود پیش از پایه‌ریزی دین، باید کاری انجام شود تا مردم برای ورود به متن دین آماده شوند. آن نیمه نخست کار چه می‌توانست باشد؟ سنت زندگی پیامبر(ص) راهگشای این مسئله است. اقدام مبارک آن حضرت آن‌قدر زیاباست که زیر سایه آن، بعدها یثرب را مدینه‌النبی نامیدند؛ به عبارت روشن، «جامعه‌سازی» و «مدنیت» مقدمه‌ای واجب برای «انسان‌سازی» است که آن حضرت در این شهر به آن مبادرت می‌کند. اگر این رسم شهروندی بنا نمی‌شد، قطعا مکارم اخلاقی نمی‌توانست اجرا شود. فرستاده خدا احساس می‌کند نبود این زیرساخت، ممکن است تهدید برای دین خدا شود و دین‌داران را به کژراهه‌هایی چون ریا و سالوسی بکشاند و از چهره دین، ابزاری برای اهداف نفسانی بسازد. پیامبر(ص) به‌نیکی دریافت بذر فضائل انسانی فقط در خاک مناسب رشد می‌کند و حاصل می‌دهد. تا هنگامی که پیامبر رحمت در میان امتش بود همین‌گونه عمل می‌شد تا قوانینی که «منافع الناس» است به نیکی جا بیفتد. امروز سال جدید هجری می‌تواند با یادآوری این حق مدنی آغاز شود، تا گرمای وجود آن رسول مهرآفرین، بیشتر در جامعه ما حس شود.

مصادقی از اقتصاد رفاقتی

کسی که با خود بشرطرنج بازی می‌کند، باخت هم خواهد داشت؛ این یکی از بارزترین مصادیق همان اقتصاد رفاقتی است که در نامه اخیر ۳۸ اقتصاددان خطاب به رئیس‌جمهور و مردم آمده بود. رفاقت و صمیمیتی بی‌نظیر میان دولت و بخش‌ظاهر خصوصی و میان خریدار و فروشنده و میان حکمرانی و تصدی‌گری!

۷ در حال حاضر ۲۳ شرکت زیرمجموعه سودده هستند یا نه؟

از مجموعه شرکت‌های زیرمجموعه صندوق بازنشستگی نفت، شش شرکت صدرصدی، پنج شرکت بالای ۵۱درصد و ۱۳شرکت بین ۶ تا ۴۹ درصد است. از سال ۹۲ به بعد، تمام این شرکت‌ها که صندوق سهام‌دار کل یا جز آنهاست، سودده هستند. سود امسال شرکت‌های وابسته به صندوق نفت که در اصل عملکرد سال قبل را در این شرکت‌ها نشان می‌دهد، سه‌هزار و صد میلیارد تومان است که ثبت شده است. ولی شرکت تأسیسات دریایی به دلیل مباحثی که در دولت قبل اتفاق افتاد، مثل دکل گمشده، قرارداد با چین برای ساخت و خرید دکل که اصولا جز، وظایف شرکت نبود و تخلف مدیرعامل محسوب می‌شود و علیه آن شکایت هم شده، زیان انباشته دارد. هرچند در

دو سال اخیر این شرکت سود داده اما زیان انباشته اجازه نمی‌دهد در صورت‌های مالی سود نمایان شود و باید جریان زیان انباشته شود.

۷ شکایتی که علیه شرکت تأسیسات دریایی رخ داده در چه مرحله‌ای است؟

در بدو ورود بررسی‌هایی که در تأسیسات دریایی انجام دادیم، حسابرس داخلی را مستقر کردیم و ارگان‌های نظارتی بیرون هم به آن شرکت آمدند، بنده هم استعقال کردم. اینها تخلفاتی را در بعضی قسمت‌ها پیدا کردند؛ مثل دکل‌ی که به دکل گمشده معروف شده و برای خرید این دکل حدود ۷۰ میلیون دلار پول پرداخت کرده‌اند که الان برای ما ۸۰ میلیون دلار ارزش دارد. پول در چند مرحله کامل پرداخت شد اما دکل به ایران نیامد. دراین‌باره شکایت شده، الان منتظر نتیجه دادگاه هستیم. آن شرکت تخلف مدیریتی دیگری هم داشت، به‌این‌ترتیب که قراردادی برای ساخت دکل دریایی- خشکی با چین منعقد کرد که جز، شرح وظایف و فعالیت‌های آن شرکت، کار حفاری در دریا و خشکی نبود. ادعای مدیران وقت آن شرکت این بوده که از رئیس‌جمهور و وزیر وقت دستور داشتیم این کار را در دولت وقت انجام دهیم.

۷ اثبات شده؟ خیر. سندی که این دستور را نشان دهد نه من یافتم و نه حسابرس. ظاهرا شفاف‌ی ردوبدل شده بود و خواست مدیرعامل وقت بوده. الان قراردادی که با چین برای دکل‌های خشکی منعقد کرده‌اند حدود ۴۰ درصد ضرر داشته، دکل‌های دریایی هم با این وضعیت رویه‌رو شده است، زیرا قیمت‌ها پایین آمده است. در حال مذاکره با چین هستیم که بتوانیم این معضل را طوری حل کنیم که میزان ضرر و زیان شرکت کمتر شود. برای آن هم مباحثی مطرح است، بحث قرارداد است و نمی‌شود شکایت کرد. چون درست است که هیئت‌مدیره و مجمع بابت این حجت‌ها داشته و مصوبه‌ای نداده، ولی این تخلف مدیریتی است، اما کار قضائی نمی‌توان انجام داد. به‌هرحال قرارداد بسته شده و فرد هم اختیار داشته که این قرارداد را امضا کند.

۷ چه افرادی در این تخلف حضور داشتند؟ اجازه دهید نام نبرم چون هنوز وضعیت دادگاه معلوم نشده است. مدیران وقت هستند. مدیرعامل وقت استدلالاتی دارد، قاضی حتما شنیده و اگر نظر نهایی بدهند، عمل خواهیم کرد.

۷ شما اشاره کردید که اکنون شرکت، سودده است. با این حجم از زیان، وضعیت بازنشسته‌های صندوق چگونه است؟

وظیفه صندوق بازنشستگی نفت این است مجموعه پول‌هایی را که حاصل می‌شود، سرمایه‌گذاری کند تا بتواند پاسخ‌گوی تعهدات آینده باشد. در واقع سرمایه‌گذاری و پاسخ به خدمات بازنشسته‌ها را برعهده دارد. اولین صندوقی که تا به حال روی پای خودش ایستاده و هیچ کمکی از بودجه دولتی و حتی شرکت ملی نفت و هیچ رانتی استفاده نکرده و از محل سرمایه‌گذاری‌های خودش درآمد و سود کسب می‌کند و خرج بازنشسته‌ها می‌کند، صندوق بازنشستگی نفت است. هیچ کد دولتی در اینجا حاکم نیست. بحث در این است که با چه روشی می‌توانیم به اطمینان برسیم که راه صندوق به ورشکستگی نمی‌رسد و می‌تواند خودش را اداره کند. بحثی در دنیا مطرح است به نام محاسبات بیمه‌ای که نرم‌افزار خاص خودش را دارد. این محاسبات از دوره قبل که در صندوق توقیف خدمت داشتیم، توسط برخی افراد خارج از کشور تعبیه شده و صندوق را ارزیابی می‌کردند. به‌این‌ترتیب که مجموعه فعالیت‌های صندوق در دارای خودش نشان داده می‌شود. تمام سرمایه‌گذاری‌ها باید علاوه بر اینکه سود تقسیم می‌شود و کارکرد سود دارد، باید در مجموعه دارایی صندوق‌ها خوش را نشان دهد.

اقتصاد

رئیس هیئت رئیسه صندوق‌های بازنشستگی صنعت نفت در گفت‌وگوبا «شرق» از تخلفات در تحریم‌های قبلی می‌گوید

حامیان اختلاس ۴۰۰میلیاردی

بابک زنجانی از صندوق بازنشستگی نفت آغاز کرد، اما در اینجا با نگرفت و به شرکت نیکو شیف‌ت کرد

شکوفه حبیب‌زاده

شایعات زیادی درباره صندوق بازنشستگی نفت در شبکه‌های مجازی و برخی رسانه‌ها منتشر می‌شود. خبرهایی که کافی است پیگیر شوید، تا دریابید چندان بویی از واقعیت ندارد یا قلب واقعیت شده است. انگیزه‌ها چیست، معلوم نیست! اما آنچه روشن است، اینکه شفاف‌سازی و پاسخ‌گویی مدیران می‌تواند راهگشا باشد. نصرت رحیمی، رئیس هیئت‌رئسه صندوق‌های بازنشستگی صنعت نفت در گفت‌وگو با «شرق» بنا را بر آن گذاشت که تاآنجاکه امکان انتشار دارد، از آنچه در گذشته بر این صندوق رفته روایت کند. رحیمی در عین اینکه از سوددهی سه‌هزاروصد میلیاردتومانی این صندوق در سال گذشته خبر می‌دهد که بازنشستگان را آسوده‌خاطر کند، در درد دلی از دوران بازگشتش به صندوق می‌گوید. به گفته او: «کار ما مدتی آژآن‌کشی و گرفتن دزد بود». از اختلاس ۴۰۰میلیاردتومانی در قیرجی می‌گوید که مدیرعامل آن را به‌سختی بازداشت کردند. او همچنین از ۷۰ میلیارددلاری که در ارگان‌های مختلف داشت و حتی توانسته بودند دو، سه باری حکم جلب او را لغو کنند. از تخلف گسترده شرکت تأسیسات دریایی شناخته‌شده با نام دکل گمشده که زیان انباشته‌ای را نصیب شرکت کرد و دو سال سوددهی اخیر آن هم نتوانسته هنوز جبران ضرر کند. این شرکت، نه‌تنها به خرید دکل ۷۰میلیارددلاری (بسا ارزش روز ۸۰ میلیارد دلار) بدون ورود دکل به کشور اقدام کرد بلکه با چین قراردادی برای خرید تعداد قابل‌توجهی دکل خشکی و دریایی بست و در نهایت جز ضرر نصیب این شرکت نکرد. امضای این قرارداد، حتی امکان شکایت حقوقی را هم بر جای نگذاشت. او همچنین از ۷۰ میلیارد تومان پاداشی خبر می‌دهد که در تأسیسات دریایی به دو نفر از مدیران تأسیسات دریایی در امارات پرداخت شد که اکنون شکایت آن هم در ایران و هم در امارات در دست بررسی است. رئیس هیئت‌رئسه صندوق‌های بازنشستگی صنعت نفت برای دوری از هرگونه تخلفی در این مجموعه می‌گوید: «سیاست ما این است که اگر به مدیری مشکوک شویم، صبر نمی‌کنیم سند گیر بیاوریم؛ اختیار داریم که مدیر را عوض کنیم. جاره‌ای جز این نیست».

فاز ۱۲، اتان‌گیری را داریم؛ حدود ۶۵۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری است که در حال انجام است و حدود ۷۸ درصد پیشرفت فیزیکی دارد. منابعش هم تأمین است و یک سال بعد باید به بهره‌برداری برسد. وقتی اتان را می‌گیرید، باید اولوفین بزنید، بعد که اتیلن تولید می‌کند باید مراحل پایین‌دست را ا احداث کنید تا بتوانید حلقه‌های طرح‌های پتروشیمی را کامل کنید. برای اولوفین و اتان‌گیری فایناس تأمین شده، برای سه طرح کوچک دیگر که یک میلیارد دلار است باید فایناس انجام شود. این طرح‌ها اجراشدنی است، به علاوه در ایلام NGL 3100 گاز‌های همراه نفتی که در حال سوخت است، در میادین غرب کشور، اتان گازها را قرارداد بسته و از شرکت ملی نفت خریدیم، در طرحی که در دست اجرا داریم NGL 3100 اتان-پروپان و بوتان را می‌گیریم، متان را به شرکت نفت برمی‌گردانیم که این پروژه ۶۷۰ میلیون دلار است و تأمین منابع شده و شرکت O1 در حال اجرای آن است و ۲۸ درصد پیشرفت فیزیکی دارد. پایین‌دست اولوفین است در دهلران و مثل قسمت عسلویه سه طرح دیگر هم پایین‌دست آنها خواهد بود که باز به مقیاس آنها نگاه کنیم، ۲۰۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در اینجا است که اگر NGL را هم اضافه کنیم حدود سه میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در غرب کشور دارد. برای اولوفین و NGL 3100 تأمین منابع شده، فایناس فراهم شده و امیدوارم برای سه‌طرح دیگر که حدود یک میلیارد دلار می‌شود، بتوانیم تأمین مالی کنیم و جلو برویم. اینها طرح‌هایی است که صندوق باید سه تا چهار سال دیگر بهره‌برداری کند. اثری که این طرح‌ها در سوددهی صندوق دارد، برای ۱۰ سال آینده تا ۱۴۰۶ به قیمت خوراک و فروش محصولات امروز یعنی سه‌هزارو ۱۰۰ میلیارد تومان، حدودا ۱۵ هزار میلیارد تومان سود در ۱۰ سال آینده می‌شود. به‌این‌ترتیب با اطمینان خاطر می‌گویم سود زیرمجموعه‌های این صندوق، در ۱۰ سال آینده پنج برابر می‌شود و اگر طرح‌ها به بهره‌برداری برسد، سودتان بالاتر می‌رود.

مربوط به صندوق نفت می‌شود، در ارکان صندوق بررسی و تصویب می‌شود. وزیر یا معاون وزیر در وزارت نفت حق دخالت در کار صندوق را ندارد. اینجا به‌هیچ‌وجه حیط خلوت کسی نیست. دست‌کم در دوران قبل و کنونی که بنده توفیق خدمت داشتم، به جرئت می‌گویم وزیر به‌عنوان رئیس هیئت امنا حتی برای جذب و سرمایه‌گذاری یک بار هم به من دستور نداده‌اند. در مواپالم دارم که افراد مختلفی چیزی گفته‌اند و آقای وزیر گفته به رحیمی می‌گویم؛ اما ارکان صندوق، خودشان تصمیم‌گیرنده هستند. به‌هیچ‌وجه دستوری مبنی بر اینکه سرمایه‌گذاری انجام شود یا پول فلان‌طور تقسیم شود، به جز روال اداری صندوق نبوده است و شخص وزیر اولین کسی است که این موضوع را رعایت کرده.

۷ درواقع این درخواست‌ها از بیرون بارها مطرح شده است؟ بله، من نمی‌درفتم. خیلی خلق‌خوش هستم و به‌همین دلیل هم دشمن زیادی دارم. ۷ این فشارها عمدتا از کدام ناحیه بود؟ مختلط است. دوستان ما در مجلس و منطقه صلاح می‌دانند که فلان سرمایه‌گذاری انجام شود که اشکالی ندارد. اگر ایده بدهند، ما اطلاعات را بررسی می‌کنیم. اگر در مجموعه زنجیره فعالیت‌های‌مان مؤثر باشد، انجام می‌دهیم. صندوق حدود ۵۵ میلیارد دلار طرح در دست اقدام دارد.

۷ اما در این بخش‌نامه چهار روش برای رفع تعهد ارزی اعلام شده است؛ پراساس این بخش‌نامه، علاوه بر اینکه صادرکنندگان کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد باید در سه ماه از خود را به بخش‌نامه‌ای از پتروشیمی و فولاد خود را به داخل کشور بازمنی گردانند، بانک مرکزی در بخش‌نامه‌ای شیوه‌های رفع تعهد ارزی را تعیین و زمان سه‌ماهه‌ای را برای بازگشت از حاصل از صادرات کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد اعلام کرد. در این بخش‌نامه چهار روش برای رفع تعهد ارزی اعلام شده است؛ پراساس این بخش‌نامه، علاوه بر اینکه صادرکنندگان کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد باید در سه ماه از خود را به بخش‌نامه‌ای از پتروشیمی و فولاد خود را به داخل کشور بازگردانند، مکلفان‌ها در مجلس و منطقه صلاح می‌دانند که فلان سرمایه‌گذاری انجام شود که اشکالی ندارد. اگر ایده بدهند، ما اطلاعات را بررسی می‌کنیم. اگر در مجموعه زنجیره فعالیت‌های‌مان مؤثر باشد، انجام می‌دهیم. صندوق حدود ۵۵ میلیارد دلار طرح در دست اقدام دارد.

انجام می‌دهیم، حدود چهار هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری جدید است که دو هزار میلیارد تومان چک‌هایی است که باید به سازمان خصوصی‌سازی پرداخت کنیم. مابقی جزء سرمایه‌گذاری طرح‌هایی است که نام بردم. حدود دو هزار میلیارد تومان هم به بازنشستگان و کارمندان وام مسکن داده‌ایم، اما نکته‌ای که تأکید می‌کنم جایگاه حقوقی این صندوق است، ممکن است مورد سؤال واقع شود. در رژیم گذشته، قانون اساسنامه شرکت ملی نفت اجازه داده بود که صندوق تأسیس شود و به هیئت‌مدیره شرکت ملی نفت گفته بودند که هیئت امنا به‌عنوان امین، می‌تواند تمام سرمایه صندوق را در دست بگیرد. در سال ۸۰ قانونی در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید که دنبال تجمع صندوق‌ها بود و به شورای مرکزی تبدیل شد که بر کار صندوق‌ها نظارت داشته باشد. در آنجا قید شده

که صندوق‌ها دولتی هستند، قوانین دولت بر آنها حاکم نیست و تمام اموال و دارایی‌ی صندوق مربوط به خود صندوق است و قوانین دولت در آنجا دخالتی ندارد. شخصیتی مستقل برای همه صندوق‌ها تعریف کرده‌اند. در سال ۹۰-۹۱ قانون جدید نفت تصویب شد، در ماده ۱۴ این قانون صراحتا دستور داده شده که صندوق نفت، موظف است اساسنامه‌اش را تنظیم کرده و به تصویب مراجع ذی‌ربط برساند. ما این دستور را انجام دادیم. مراجع ذی‌ربط این اساسنامه، هیئت امناس که تصویب شد و به ثبت شرکت‌ها رفت که گفتند ما غیرتجاری ثبت می‌کنیم که به این صورت انجام شد. ولی در اساسنامه ملزم به رعایت تمام مواد قانون تجارت هستیم. بنابراین حسابرس سالانه و حسابرس داخلی و بازرس قانونی انتخاب شد. صندوق سال اول خیلی مشکلات داشت که حل شد و در سال‌های بعد تمام صورت‌های مالی طبق زمان براساس قانون در هیئت امنا براساس حسابرسی که انجام می‌دهند، به تصویب می‌رسند. تک‌تک شرکت‌ها هم خودشان حسابرس دارند و مجموعا در صندوق نفت حسابرسی تلفیقی خواهیم داشت. بنابراین صندوق هم سرمایه‌دار و هم سازمان حسابرسی بر آن حاکم است و بازرس قانونی دارد و شفافیت جز، سیاست‌های صندوق به‌منظور آینده‌نگری است.

این به ما می‌گفته می‌کند حداقل سودی که باید سالانه پرداخت شود، چقدر است و اگر جز این باشد، صندوق زمین می‌خورد. همین‌طور در سال ۹۲ که به صندوق بازگشتم، حداقل حقوق در صندوق نفت ۹۵۰ هزار تومان و متوسط حقوق، سه‌میلیون و ۲۰۰ هزار تومان بود؛ اما الان حداقل حقوق سه‌میلیون و ۲۰۰ هزار تومان و متوسط حقوق، پنج‌میلیون و ۷۰۰ هزار تومان است؛ بنابراین هرچه کار کنیم و سود درآمدیم بهتری برای صندوق ایجاد کنیم، بازنشسته‌ها بهره‌مند خواهند شد.

۷ آیا این صندوق مانند صندوق‌های دیگر، محل باج‌گیری و گروکشی و تحمیل خاج‌های افراط و گرودها بوده است؟

من جایگاه حقوقی قضیه را توضیح می‌دهم. در اساسنامه به صراحت آمده است که تمام ضوابط، آیین‌نامه‌ها و قانونی که مربوط به صندوق نفت می‌شود، در ارکان صندوق بررسی و تصویب می‌شود. وزیر یا معاون وزیر در وزارت نفت حق دخالت در کار صندوق را ندارد. اینجا به‌هیچ‌وجه حیط خلوت کسی نیست. دست‌کم در دوران قبل و کنونی که بنده توفیق خدمت داشتم، به جرئت می‌گویم وزیر به‌عنوان رئیس هیئت امنا حتی برای جذب و سرمایه‌گذاری یک بار هم به من دستور نداده‌اند. در مواپالم دارم که افراد مختلفی چیزی گفته‌اند و آقای وزیر گفته به رحیمی می‌گویم؛ اما ارکان صندوق، خودشان تصمیم‌گیرنده هستند.

۷ به‌هیچ‌وجه دستوری مبنی بر اینکه سرمایه‌گذاری انجام شود یا پول فلان‌طور تقسیم شود، به جز روال اداری صندوق نبوده است و شخص وزیر اولین کسی است که این موضوع را رعایت کرده.

۷ درواقع این درخواست‌ها از بیرون بارها مطرح شده است؟ بله، من نمی‌درفتم. خیلی خلق‌خوش هستم و به‌همین دلیل هم دشمن زیادی دارم. ۷ این فشارها عمدتا از کدام ناحیه بود؟ مختلط است. دوستان ما در مجلس و منطقه صلاح می‌دانند که فلان سرمایه‌گذاری انجام شود که اشکالی ندارد. اگر ایده بدهند، ما اطلاعات را بررسی می‌کنیم. اگر در مجموعه زنجیره فعالیت‌های‌مان مؤثر باشد، انجام می‌دهیم. صندوق حدود ۵۵ میلیارد دلار طرح در دست اقدام دارد.

۷ اما در این بخش‌نامه چهار روش برای رفع تعهد ارزی اعلام شده است؛ پراساس این بخش‌نامه، علاوه بر اینکه صادرکنندگان کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد باید در سه ماه از خود را به بخش‌نامه‌ای از پتروشیمی و فولاد خود را به داخل کشور بازمنی گردانند، بانک مرکزی در بخش‌نامه‌ای شیوه‌های رفع تعهد ارزی را تعیین و زمان سه‌ماهه‌ای را برای بازگشت از حاصل از صادرات کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد اعلام کرد. در این بخش‌نامه چهار روش برای رفع تعهد ارزی اعلام شده است؛ پراساس این بخش‌نامه، علاوه بر اینکه صادرکنندگان کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد باید در سه ماه از خود را به بخش‌نامه‌ای از پتروشیمی و فولاد خود را به داخل کشور بازگردانند، مکلفان‌ها در مجلس و منطقه صلاح می‌دانند که فلان سرمایه‌گذاری انجام شود که اشکالی ندارد. اگر ایده بدهند، ما اطلاعات را بررسی می‌کنیم. اگر در مجموعه زنجیره فعالیت‌های‌مان مؤثر باشد، انجام می‌دهیم. صندوق حدود ۵۵ میلیارد دلار طرح در دست اقدام دارد.

ادامه در صفحه ۶

هلدینگ‌های بزرگ بازار ارز را مختل کردند؟

ردپای دستگاه‌ها در اختلال ارزی

● شرق: کمبود عرضه ارز، زمینه رشد قیمت آن در بازار را فراهم کرده است. معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت، شرکت‌های عمده صادراتی در بخش پتروشیمی، محصولات پایه نفتی و کانی‌های فلزی را که بیشتر آنها شرکت‌های شبه‌دولتی، وابسته به هلدینگ‌های بزرگ سرمایه‌گذاری و با مدیریت دولتی یا وابسته به نهاد‌ها هستند، مسئول این وضعیت می‌داند، زیرا معتقد است آنها به تعهدات خود عمل نکرده و ارز حاصل از صادراتشان را به سامانه نیما تزریق نکرده‌اند. اگرچه خسروتاج از آمار دقیق ارز تحویلی به سامانه نیما اطلاعی در دست ندارد و می‌گوید باید این آمارها از سسوی بانک مرکزی اعلام شود، اما او بر این باور است که ماهانه باید ۱۰۵ میلیارد دلار ارز به سامانه نیما گشت که چنین اتفاقی رخ نداده است.

قیمت ارز در بازار آزاد تقریبا سه برابر نرخ اعلام‌شده برای ارز دولتی است و اقتصاددانان بر این باورند که بهای این واحد پولی تا هر زمان که خریدار برای آن پیدا شود و مردم حاضر باشند ریسک کرده و ریال خود را به دلار تبدیل کنند تا از تورم ناشی از افزایش قیمت دلار عقب نمانند، بالا خواهد رفت، بخش عمده‌ای از تب‌وتاب ایجادشده در بازار دلار به‌دلیل کمبود عرضه آن است. مجتبی خسروتاج، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و رئیس سازمان توسعه تجارت، در گفت‌وگو با اسپنا به شرح دلایل کاهش عرضه ارز در سامانه نیما می‌پردازد.

به گفته او با توجه به آمارهای موجود از صادرات غیرنفتی ماهانه حداقل باید ۱.۵ میلیارد دلار ارز به سامانه نیما برمی‌گشت و در چهار ماه گذشته به حدود شش میلیارد دلار می‌رسید. در چند ماه گذشته در مصوبات ابلاغی معاون اول رئیس‌جمهور و ستاد بررسی مسائل اقتصادی به‌طور مرتب تأکید شده است که درآمدهای ارزی ناشی از صادرات محصولات غیرنفتی باید به چرخه اقتصادی کشور برگردد. البته درباره کالاهای خاص پتروشیمی، محصولات پایه نفتی و همچنین کانی‌های فلزی تأکید بر این بوده است که فعالان کانی‌های بخش باید از ناشی از صادرات خود را به سامانه نیما واریز و در آنجا به شبکه بانکی یا صرافی‌ها بفرورشد.

او اضافه کرد: برای سایر محصولات صادراتی که سهم اندکی در کل صادرات غیرنفتی دارند، همواره تأکید بر این بوده است که به یکی از روش‌های اشاره‌شده در مصوبات ابلاغی آن سهم خود را در چرخه اقتصادی کشور ایفا کنند که آنها می‌توانند نسبت به فروش ارز صادراتی در سامانه نیما، واردات از محل صادرات یا واگذاری پروانه صادراتی به دیگران، سپرده‌گذاری ارزی از محل صادرات، تسویه‌حساب بدهی‌های ارزی داخلی از محل درآمد ناشی از صادرات و… در این راستا اقدام کنند.

به گفته معاون وزیر صنعت، صادرکنندگان محصولات پتروشیمی، محصولات پایه نفتی و همچنین کانی‌های فلزی براساس مصوبات قبلی مجاز بودند حداکثر معادل ۳۰ درصد از ارز فروخته‌شده در سامانه نیما را برای واردات کالاهای مورد نیاز خود به کار بگیرند.

او ادامه داد: مجموعه‌های اشاره‌شده تقریبا باید ماهانه ۱.۵ میلیارد دلار (پس از کسر صادرات میفاتات گازی و انواع گاز‌ها که از سسوی شرکت‌های دولتی انجام می‌شود) در سامانه نیما از می‌فروختند، درحالی‌که مبالغ فروخته‌شده تا امروز کمتر از این رقم ضررودی است و رانضاتی‌تری نسبت‌جمهور از شرکت‌های عمده بزرگ و صادراتی است که قرار بود درآمدهای صادراتی خود را در سامانه نیما به فروش برسانند.

خسروتاج گفت: متأسفانه در این میان شرکت‌های عمده صادراتی در بخش پتروشیمی، محصولات پایه نفتی و کانی‌های فلزی که اکثرا شرکت‌های شبه‌دولتی، وابسته به هلدینگ‌های بزرگ سرمایه‌گذاری و با مدیریت دولتی یا وابسته به نهاد‌ها هستند به تعهد خود در این زمینه عمل نکرده‌اند.

معاون وزیر صنعت به پرسش مطرح‌شده در زمینه میزان ارز تحویلی به سامانه نیما هم این‌گونه پاسخ داد: درباره میزان ارز فروخته‌شده رقم دقیقی سؤال‌ها پاسخ دهد، اما از صادرکنندگان در این شرایط اقتصادی انتظار می‌رود با راهکارهای پیش‌رو و سهم و نقش خود را به‌خوبی در گردش چرخه اقتصادی کشور ایفا کنند.

کمبود عرضه ارز در سامانه نیما رئیس‌جمهور را هم به واکنش واداشت. به‌دنبال دستور رئیس‌جمهور برای برخورد با کسانی که ارز حاصل از صادرات خود را به داخل کشور بازمنی گردانند، بانک مرکزی در بخش‌نامه‌ای شیوه‌های رفع تعهد ارزی را تعیین و زمان سه‌ماهه‌ای را برای بازگشت از حاصل از صادرات کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد اعلام کرد. در این بخش‌نامه چهار روش برای رفع تعهد ارزی اعلام شده است؛ پراساس این بخش‌نامه، علاوه بر اینکه صادرکنندگان کالاهای غیر از پتروشیمی و فولاد باید در سه ماه از خود را به بخش‌نامه‌ای از پتروشیمی و فولاد خود را به داخل کشور بازگردانند، مکلفان‌ها در مجلس و منطقه صلاح می‌دانند که فلان سرمایه‌گذاری انجام شود که اشکالی ندارد. اگر ایده بدهند، ما اطلاعات را بررسی می‌کنیم. اگر در مجموعه زنجیره فعالیت‌های‌مان مؤثر باشد، انجام می‌دهیم. صندوق حدود ۵۵ میلیارد دلار طرح در دست اقدام دارد.

ادامه در صفحه ۶